

Dosarul nr. 3ra-395/19

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud: C. Roșca)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: A. Pahopol, V. Negru, A. Bostan)

ÎNCHEIERE

22 mai 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Mariana Pitic
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu

examinând admisibilitatea recursului depus de Comunitatea religioasă Parohia Ortodoxă Română „Sf. Ilie”, reprezentată de avocatul Sergiu Cușnir,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Comunitatea religioasă Parohia Ortodoxă Română „Sf. Ilie” împotriva Primăriei mun. Chișinău și Consiliului municipal Chișinău cu privire la contestarea actului administrativ, împotriva deciziei din 06 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de Comunitatea religioasă Parohia Ortodoxă Română „Sf. Ilie”, a fost casată hotărârea din 13 februarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și a fost emisă o nouă hotărâre,

c o n s t a t ă:

La data de 02 martie 2017, Comunitatea religioasă Parohia Ortodoxă Română „Sf. Ilie” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Primăriei mun. Chișinău și Consiliului municipal Chișinău cu privire la contestarea actului administrativ.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că la data de 30 mai 2013, Consiliul municipal Chișinău a adoptat decizia nr. 5/21, prin care a decis proiectarea și construirea unei clădiri auxiliare pe terenul aferent Liceului Teoretic cu Profil de Arte „M. Berezovschi” din str. Igor Vieru, 5/2, mun. Chișinău (nr. cadastral XXXXX), transmis în folosință Direcției educație, tineret și sport sectorul Ciocana.

Conform pct. 2 din decizie, a fost desemnată Direcția construcții capitale în calitate de beneficiar, Liceul Teoretic cu Profil de Arte „M. Berezovschi” în calitate de coordonator, iar Comunitatea religioasă Parohia Ortodoxă Română „Sf. Ilie” – investitor al lucrărilor de proiectare și construire a clădirii respective. Cheltuielile pentru lucrările de proiectare, de construire și de recepție a obiectivului vor fi acoperite de Comunitatea religioasă Parohia Ortodoxă Română „Sf. Ilie” și din contul altor surse donate. Iar, pct. 3.1 stipula că beneficiarul se obligă să obțină, în modul stabilit, de la Direcția generală

arhitectură, urbanism și relații funciare certificatul de urbanism pentru proiectare.

A menționat că prin decizia Consiliului municipal Chișinău nr. 9/77 din 18 decembrie 2013 „Cu privire la operarea unor modificări și completări în decizia Consiliului municipal Chișinău nr. 5/21 din 30 mai 2013”, pct. 2 din decizia nr. 5/21 a fost expus într-o nouă redacție, fiind desemnată Comunitatea religioasă Parohia Ortodoxă Română „Sf. Ilie” în calitate de beneficiar și investitor al lucrărilor de proiectare și construire a Centrului de educație religioasă, moral-spirituală și filantropică, iar Liceul Teoretic cu Profil de Arte „M. Berezovschi” în calitate de coordonator. Totodată, a fost introdus un subpunct nou 3.5 cu următorul conținut: beneficiarul se obligă să înregistreze (greveze) la Oficiul Cadastral Chișinău pe numele Comunității religioase Parohia Ortodoxă Română „Sf. Ilie”, dreptul de folosință și posesie neîntreruptă și perpetuă asupra Centrului de educație religioasă, moral-spirituală și filantropică din str. Igor Vieru, 5/2, mun. Chișinău (nr. cadastral XXXXX).

Reclamanta a invocat că decizia nr. 9/77 din 18 decembrie 2013 a fost contestată în instanța de judecată de Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat, iar prin hotărârea din 09 aprilie 2015 a Judecătoriei Centru mun. Chișinău, menținută prin decizia din 24 noiembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău, acțiunea a fost respinsă ca nefondată. Decizia instanței de apel a devenit definitivă și executorie la data emiterii, nefiind contestată de niciuna dintre părți.

A susținut că la data de 30 septembrie 2016 a depus la Primăria mun. Chișinău o cerere, prin care a solicitat eliberarea certificatului de urbanism pentru proiectarea Centrului de educație religioasă, moral-spirituală și filantropică. La 13 decembrie 2016 a primit răspunsul Direcției Generale Arhitectură Urbanism și Relații Funciare, prin care i s-a comunicat că a fost înaintată o notă informativă Primăriei mun. Chișinău cu referire la oportunitatea eliberării certificatului de urbanism pentru proiectare solicitat și după obținerea rezoluției primăriei, va fi informată suplimentar despre rezultatul final.

Comunitatea religioasă Parohia Ortodoxă Română „Sf. Ilie” a afirmat că la data de 23 decembrie 2016 și 26 decembrie 2016 a expediat cereri în adresa Oficiului teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat și respectiv, Primăriei mun. Chișinău și Consiliului mun. Chișinău, prin care a reiterat necesitatea respectării deciziilor Consiliului mun. Chișinău nr. 5/21 30 mai 2013 și nr. 9/77 din 18 decembrie 2013. De la Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat a primit răspuns la 27 decembrie 2016, fiind înștiințată despre readresarea cererii la Primăria mun. Chișinău pentru soluționare.

Astfel, la data de 09 februarie 2017 a primit răspunsul Primăriei mun. Chișinău nr. 02-111/9306/16, prin care i-a fost refuzată eliberarea certificatului de urbanism pentru proiectare, din motivul că nu poate fi beneficiar al lucrărilor de proiectare și construcție a Centrului de educație religioasă, moral-spirituală și filantropică, deoarece nu este posesor al terenului cu nr. cadastral XXXXX, care ține de domeniul public al unității administrativ-teritoriale, fiind proprietatea municipiului Chișinău.

Consideră că refuzul Primăriei mun. Chișinău în eliberarea certificatului de urbanism pentru proiectare este neîntemeiat și ilegal, în condițiile în care calitatea de beneficiar al lucrărilor de proiectare și construcție revine persoanei juridice căreia îi aparțin mijloacele financiare și care va folosi nemijlocit construcția. Atât în decizia nr. 5/21 din 30 mai 2013, cât și decizia nr. 9/77 din 18 decembrie 2013, a fost indicat expres

că cheltuielile de proiectare și construcție vor fi acoperite integral de comunitatea religioasă, mijloacele financiare fiind adunate din contul donațiilor enoriașilor.

A specificat că atribuirea calității de beneficiar al lucrărilor de proiectare și construcție nu determină regimul juridic al construcției, ci urmărește simplificarea efectuării lucrărilor de proiectare și construire, precum și achitarea directă a tuturor cheltuielilor. La eliberarea certificatului de urbanism au fost depuse toate actele necesare, or, în caz contrar, cererea și actele anexate urmau să-i fie restituite.

Prin urmare, refuzul în eliberarea certificatului de urbanism este ilegal și neîntemeiat, deoarece Primăria mun. Chișinău prin referința depusă în cadrul litigiului cu Oficiul Teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat, a statuat că deciziile contestate sunt legale, respectiv solicită menținerea acestora, totodată indicând asupra faptului că prin înregistrarea dreptului de folosință, posesie neîntreruptă și perpetuă, conform art. 31 alin. (4) al Constituției Republicii Moldova, Consiliul mun. Chișinău a garantat neamestecul organelor de stat în activitatea Comunității religioase Parohia Ortodoxă Română „Sf. Ilie”, întrucât cultele religioase sunt autonome, separate de stat și se bucură de sprijinul acestuia.

Reclamanta a indicat că în motivarea refuzului la eliberarea certificatului de urbanism pentru proiectare, Primăria mun. Chișinău a făcut trimitere la art. 10 din Legea privind administrarea și deținatizarea proprietății publice nr. 121 din 04 mai 2017, care nu este aplicabil la caz. Mai mult ca atât, prin decizia irevocabilă a instanței de apel din 24 noiembrie 2015, decizia nr. 5/21 din 30 mai 2013, cât și decizia nr. 9/77 din 18 decembrie 2013, au fost menținute fără modificări.

A solicitat obligarea pârâților de a elibera certificatul de urbanism pentru proiectare privind construirea Centrului de educație religioasă, moral-spirituală și filantropică, situat pe str. Igor Vieru, 5/2, mun. Chișinău și încasarea cheltuielilor de asistență juridică.

Prin hotărârea din 13 februarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea depusă de Comunitatea religioasă Parohia Ortodoxă Română „Sf. Ilie” a fost respinsă ca tardivă.

Instanța de fond a conchis că la caz, termenul de soluționare a cererii privind eliberarea certificatului de urbanism este de 30 de zile lucrătoare conform art. 5 alin. (2) din Legea privind autorizarea executării lucrărilor de construcție, adică până la data de 14 noiembrie 2016 și respectiv, cererea prealabilă privind soluționarea dreptului pretins și eliberarea certificatului de urbanism urma a fi depusă până la 14 decembrie 2016, termenul limită pentru înaintarea acțiunii în instanța de judecată fiind 14 februarie 2017. Prin urmare, Comunitatea religioasă Parohia Ortodoxă Română „Sf. Ilie” a omis termenul de adresare în instanța de contencios administrativ prevăzut de art. 17 din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000, cererea de chemare în judecată fiind depusă abia la 02 martie 2017.

Prin decizia din 06 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Comunitatea religioasă Parohia Ortodoxă Română „Sf. Ilie”, a fost casată hotărârea din 13 februarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și a fost emisă o nouă hotărâre prin care acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Pentru a hotărî astfel, instanța de apel a menționat că, acțiunea Comunității religioase Parohia Ortodoxă Română „Sf. Ilie” a fost depusă în instanța de judecată la

data de 02 martie 2017, respectiv termenul stipulat în art. 17 alin. (1) lit. b) din Legea contenciosului administrativ a fost respectat, iar concluziile instanței de fond despre tardivitatea acțiunii sunt eronate. Or, în ipoteza în care niciuna din părți nu a confirmat recepționarea răspunsului Primăriei mun. Chișinău din 31 ianuarie 2017 la o anumită dată, chiar și în situația începerii curgerii termenului de adresare în instanța de contencios administrativ de la data întocmirii răspunsului autorității publice – 31 ianuarie 2017, termenul de 30 zile pentru sesizarea instanței de contencios administrativ la caz expira la data de 02 martie 2017 - dată la care a și fost înregistrată acțiunea în Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

Totodată, Curtea de Apel Chișinău a constatat că, instanța de fond eronat a aplicat termenul de prescripție în temeiul art. 5 al Legii privind autorizarea executării lucrărilor de construcție nr. 163 din 09 iulie 2010, care prevede că certificatul de urbanism pentru proiectare se elaborează și se eliberează solicitantului (beneficiarului) în cel mult 30 de zile lucrătoare, or, acest termen se referă la elaborarea și eliberarea certificatului de urbanism solicitantului, și nu constituie un termen de prescripție cert stabilit de legiuitor cu privire la adresarea în instanța de contencios administrativ.

Cu referire la fondul cauzei, instanța de apel a conchis că, Comunitatea religioasă Parohia Ortodoxă Română „Sf. Ilie” nu poate avea calitatea de beneficiar al construcției, deoarece nu este posesor al terenului, întrucât după cum rezultă din materialele cauzei, proprietar al terenului cu nr. cadastral XXXXX amplasat în mun. Chișinău, str. I. Vieru, 5/2 este municipiul Chișinău în baza deciziei Consiliului mun. Chișinău nr. 6/19-1 din 25 octombrie 2012, iar Direcția Generală Educație, Știință, Tineret și Sport a Consiliului mun. Chișinău are doar dreptul de folosință asupra temeiului respectiv – deținând în acest sens și titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren, care a fost înregistrat în Registrul bunurilor imobile la 16 ianuarie 2013.

În concluzie, Curtea de Apel Chișinău a relevat că Primăria mun. Chișinău întemeiat a respins solicitarea Comunității religioase Parohia Ortodoxă Română ”Sf. Ilie” cu privire la eliberarea certificatului de urbanism pentru proiectare privind construirea Centrului de educație religioasă, moral-spirituală și filantropică, care urmează a fi edificat pe terenul aferent Liceului Teoretic cu Profil de Arte „M. Berezovschi” din str. Igor Vieru, 5/2 conform deciziei Consiliului municipal Chișinău nr. 9/77 din 18 decembrie 2013 „Cu privire la operarea unor modificări și completări în decizia Consiliului municipal Chișinău nr. 5/21 din 30 m ai 2013”, deoarece aceasta contravine prevederilor legale.

La data de 07 februarie 2019 Comunitatea religioasă Parohia Ortodoxă Română „Sf. Ilie”, reprezentată de avocatul Sergiu Cușnir, a depus recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 06 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău în partea respingerii acțiunii ca neîntemeiată și pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a reiterat aceleași argumente care au fost susținute și în instanțele ierarhic inferioare, insistând asupra faptului că, instanța de apel în ședința de judecată din 06 noiembrie 2018 a examinat doar chestiunea privind respectarea termenului de depunere a acțiunii în instanța de judecată, lipsind astfel partea apelantă de posibilitatea de a pune în discuție fondul cauzei, de a-și expune opinia asupra problemelor

de fapt și drept și de a fi verificate probele anexate la dosar, fapt ce atestă încălcarea art. 26 din Codul de procedură civilă.

A afirmat că instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată și anume, prevederile Legii privind autorizarea lucrărilor de construcție nr. 163 din 09 iulie 2010. De asemenea, Curtea de Apel Chișinău nu a ținut cont de hotărârea din 09 aprilie 2015 a Judecătorei Centru mun. Chișinău și decizia din 24 noiembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău, cât și de prevederile art. 15 alin. (4) și (6) din Legea privind libertatea de conștiință, de gândire și de religie nr. 125 din 11 mai 2007.

Examinând admisibilitatea recursului, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează următoarele.

Prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018 a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 257 alin. (1) din Codul administrativ, prezentul cod intră în vigoare la 01 aprilie 2019.

În conformitate cu art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Din sensul normei de drept enunțate urmează că, legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale.

Prin urmare, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție va aprecia condițiile de admisibilitate a recursului în conformitate cu prevederile art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, adică conform reglementărilor anterioare intrării în vigoare a Codului administrativ.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede astfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 06 noiembrie 2018.

Decizia instanței de apel redactată integral a fost expediată în adresa părților la data de 07 decembrie 2018, potrivit scrisorii de însoțire nr. 12758 (f.d. 127) și a fost publicată pe pagina web a Curții de Apel Chișinău în aceeași zi, fiind recepționată de către reprezentantul Comunității religioase Parohia Ortodoxă Română „Sf. Ilie”, avocatul Sergiu Cușnir la data de 11 decembrie 2018 (f.d. 135).

Astfel, recursul, depus la data de 07 februarie 2019 de Comunitatea religioasă Parohia Ortodoxă Română „Sf. Ilie”, reprezentată de avocatul Sergiu Cușnir, este în termen.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul depus de Comunitatea religioasă Parohia Ortodoxă Română „Sf. Ilie”, reprezentată de avocatul Sergiu Cușnir, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Prin urmare, argumentele invocate în recurs nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se numai legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Totodată, completul Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie

să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), pe când în recursul depus de Comunitatea religioasă Parohia Ortodoxă Română „Sf. Ilie”, reprezentată de avocatul Sergiu Cușnir, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara recursul depus de Comunitatea religioasă Parohia Ortodoxă Română „Sf. Ilie”, reprezentată de avocatul Sergiu Cușnir, ca inadmisibil.

În conformitate cu art.193, 195, 230 și 258 alin. (3) din Codul administrativ și art. 270 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul depus de Comunitatea religioasă Parohia Ortodoxă Română „Sf. Ilie”, reprezentată de avocatul Sergiu Cușnir, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Mariana Pitic

judecătorii

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu